

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 2 De weg

12 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg dat in tekst 4 de introspectietheorie van Descartes te herkennen is met het kenmerk onfeilbaarheid: door naar binnen te kijken, kan ik me niet vergissen in mijn ware zelf 1
- een uitleg dat in tekst 4 de introspectietheorie van Descartes te herkennen is met het kenmerk alwetendheid: door naar binnen te kijken, kan ik alles over mezelf te weten komen 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens de introspectietheorie van Descartes kun je weten wie je bent door naar binnen te kijken en ben je daarin onfeilbaar. Ook volgens tekst 4 moet je om jezelf te vinden naar binnen kijken en vind je daar je ware zelf en weet je wie je bent. Je vergist je dus niet 1
- Bovendien zijn we volgens de introspectietheorie van Descartes alwetend, omdat we kennis hebben van al onze verlangens en overtuigingen. Ook tekst 4 gaat ervan uit dat we bij het kennen van onszelf alwetend zijn. We weten niet alleen wat ons ware zelf is, maar ook hoe we alle geluk, voorspoed en persoonlijke bevrediging kunnen beleven die ons voor ogen stond 1

13 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg met de rol van de verbeelding hoe het idee van een onveranderlijk, ononderbroken bestaan van het zelf volgens Hume tot stand komt: de verbeelding construeert een identiteit op basis van losse, elkaar opvolgende percepties.

voorbeeld van een goed antwoord

Hume legt uit waarom wij de neiging hebben aan te nemen dat het zelf door de tijd heen een continu en ononderbroken bestaan heeft. Daarbij maakt Hume een vergelijking met een boom. Omdat een boom alleen geleidelijk en onmerkbaar verandert, verbeelden we ons volgens Hume dat die boom een onveranderlijke identiteit heeft: de verbeelding schrijft een identiteit toe aan losse, elkaar opvolgende waarnemingen. Volgens Hume doen we hetzelfde als het om onze eigen identiteit gaat: we verbeelden ons dat het zelf een onveranderlijke identiteit heeft.

Vraag	Antwoord	Scores
14	maximumscore 2	
	Een goed antwoord bevat een argumentatie voor of tegen de autonomie-opvatting van de klassiek-liberalen met:	
	<ul style="list-style-type: none"> • nudgepaternalisme: een ongemerkt sturende (sociale) omgeving ondermijnt autonoom kunnen kiezen / uitvoeren van handelingen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • aangepaste voorkeuren: onze voorkeuren blijken onbewust aangepast aan de sociale omgeving 	1
	voorbeeld van een goed antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Nudgepaternalisme laat zien dat onze keuzes beïnvloed kunnen worden door de manier waarop onze omgeving is ingericht. Bij het aanbieden van standaardopties blijkt vaak dat onze keuzes minder autonoom zijn dan we denken. Ik denk dat we onbewust erg gestuurd worden door onze sociale omgeving en dat de klassiek-liberale opvatting dat onze keuzes en handelingen autonoom gemaakt of uitgevoerd zijn, daarom ook wat overtrokken is 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Het is zelfs zo dat niet alleen onze daadwerkelijke keuzes en ons handelen voor een belangrijk deel worden gevormd door onze sociale omgeving. Dat geldt ook voor onze voorkeuren, waarvan we zelf oprecht geloven dat het onze eigen voorkeuren zijn, maar die in de praktijk vaak onbewust blijken te zijn aangepast aan onze sociale omgeving. Ook vanuit deze theorie is het minder zinvol om te streven naar autonomie in de klassiek-liberale betekenis 	1
	of	
	<ul style="list-style-type: none"> • Nudgepaternalisme laat zien dat onze keuzes beïnvloed kunnen worden door de manier waarop onze omgeving is ingericht. Toch is dit niet in strijd met de klassiek-liberale opvatting van autonomie. De nudges stellen ons namelijk in staat om te handelen naar onze eigen keuzes 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Een probleem daarbij is dat ook onze voorkeuren mede bepaald worden door onze sociale omgeving. We kunnen zelf oprecht geloven dat het onze eigen voorkeuren zijn, maar in de praktijk blijken ze vaak onbewust te zijn aangepast aan onze sociale omgeving. Dat wil wat mij betreft echter niet zeggen dat we de klassiek-liberale autonomie-gedachte dus maar moeten laten varen. Je kunt proberen je onbewuste voorkeuren bewust te maken en je keuzes heroverwegen. Op die manier kun je nog steeds autonoom zijn 	1
15	maximumscore 2	
	Een goed antwoord bevat de volgende elementen:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een weergave van de invloed van Rousseau op het moderne authenticiteitsideaal, 'het herstellen van het authentieke morele contact met onszelf', zoals deze in tekst 5 te herkennen is 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een weergave van de invloed van Herder op het moderne authenticiteitsideaal, 'trouw zijn aan jezelf', zoals deze in tekst 5 te herkennen is 	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van een goed antwoord:

- De invloed van Rousseau op het moderne authenticiteitsideaal ‘het herstellen van het authentieke morele contact met onszelf’ is in tekst 5 herkenbaar als “We streven ernaar het zelf te verwezenlijken waarvoor we in de wieg zijn gelegd.” 1
- De invloed van Herder op het moderne authenticiteitsideaal ‘trouw zijn aan jezelf’ is in tekst 5 herkenbaar als “We vinden dat we authentiek moeten zijn, trouw aan een waarheid die we nu meestal niet meer bij een hogere macht vinden maar in onszelf.” 1

16 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg met tekst 6 dat Xun Zi dezelfde ‘denkfout’ maakt als Hobbes: ze beschrijven de natuur van de mens door uit te gaan van de mens zoals we die nu kennen, terwijl het volgens Rousseau juist de samenleving is die de mens egoïstisch maakt.

voorbeeld van een goed antwoord:

Xun Zi zou volgens Rousseau dezelfde ‘denkfout’ maken als Hobbes, omdat hij er net als Hobbes van uitgaat dat de natuur van de mens is zoals we de mens nu kennen, namelijk slecht. Volgens beiden zullen mensen onherroepelijk tot strijd en conflicten vervallen als ze gewoon maar hun natuur en hun neigingen volgen. Volgens Rousseau is de mens van nature juist goed, en is het de samenleving die zorgt dat we van onszelf vervreemden. Daardoor vergeten wie we echt zijn en wat we nodig hebben, waardoor we egoïstisch worden.

17 maximumscore 4

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een weergave van Korsgaards opvatting over wat een praktische identiteit is: een beschrijving van jezelf waaruit blijkt wat je waardevol vindt en die je handelen bepaalt vanuit je eigen redenen 1
- een weergave van Arpaly’s opvatting over authenticiteit en zelfvervreemding: of het onderdrukken van gevoelens tot zelfvervreemding leidt, is afhankelijk van wat jij ziet als je authentieke zelf 1
- een argumentatie of het actief veranderen van je gedragspatronen een goede manier is om jezelf te ontwikkelen met: 2
 - de opvatting van Korsgaard en
 - de opvatting van Arpaly.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van een goed antwoord:

- Een praktische identiteit is volgens Korsgaard een beschrijving van jezelf waaruit blijkt wat je waardevol vindt en die bepaalt hoe je moet handelen vanuit je eigen redenen 1
 - Volgens Arpaly hoeft het onderdrukken van gevoelens niet tot zelfvervreemding te leiden. Dat is afhankelijk van waarmee je je identificeert, dat wil zeggen wat jij ziet als je authentieke zelf, en welke ruimte dit laat aan je gevoelens. Als ik me identificeer met hoe ik ben als ik dronken ben, dan ben ik het meest mezelf als ik dronken ben. Maar ik kan me ook identificeren met hoe ik ben als ik niet dronken ben. Dan kan ik stellen dat ik niet mezelf was, omdat ik dronken was en gevoelens liet zien die ik normaal gesproken onderdruk, omdat die gevoelens niet laten zien wie ik werkelijk ben 1
 - Door actief mijn gedragspatroon ten opzichte van mijn moeder te veranderen, dwing ik mezelf ertoe weer kritisch naar mezelf te kijken en te bepalen wat ik waardevol vind. Dat zou volgens Korsgaard een goede manier zijn om mezelf te ontwikkelen. Misschien dat de verandering van gedragspatroon ten opzichte van mijn moeder in eerste instantie nep voelt, maar dat gevoel geeft volgens Arpaly niet noodzakelijk weer wie ik ben. Dat hangt af van waar ik me mee identificeer. Door mijn gedragspatroon te veranderen, kan ik wellicht juist mijn identificatie veranderen, en mezelf ontwikkelen 2
- of
- Ik ben het niet eens met Korsgaards opvatting over praktische identiteit. Ik denk dat wie je bent veel vaster staat dan zij beweert. Mijn praktische identiteiten zijn niet zo contingent en ik heb niet de vrijheid om al dan niet waarde te hechten aan een praktische identiteit. Wie ik ben is gelegen in mijn DNA en in mijn karakter dat daaruit is gevormd. Het kan zijn dat je een makkelijker leven hebt als je je moeder anders aanspreekt, maar nep is het wel. Ik ben het dan ook niet eens met de opvatting van Arpaly dat het onderdrukken van je gevoelens nog geen zelfvervreemding hoeft te zijn. Volgens mij is het onderdrukken van je gevoel naar je moeder toe wel een vorm van zelfvervreemding. En ik denk dat je bij je echte zelf uitkomt als je je onderdrukte gevoelens bekijkt. Dat 'nep' voelen van ander gedrag ten opzichte van je moeder moet je juist niet negeren 2

Opmerking

Aan een adequate argumentatie met de opvattingen van Korsgaard en Arpaly of het actief veranderen van je gedragspatronen een goede manier is om jezelf te ontwikkelen, kan een scorepunt worden toegekend - ook als daarin wordt beargumenteerd vanuit instemming met Korsgaard dan wel Arpaly en afkeuring van de andere positie.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

18 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg van het probleem van impliciete oordelen: onbewuste oordelen bepalen ons gedrag waardoor hoe we handelen niet per se overeenstemt met ons bewuste zelfbeeld 1
- een uitleg dat Puetts opvatting over het doorbreken van gedragspatronen aansluit bij de theorie over zelfregulatie: actief vanuit jezelf (eerste-persoonsperspectief) bepalen dat je een andere rol wilt aannemen en jezelf (vanuit derde-persoonsperspectief) beschouwen als iemand wiens overtuigingen en gedragingen niet altijd in overeenstemming zijn met elkaar 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Impliciete vooroordelen maken het moeilijk om zelfkennis te hebben. Het zijn namelijk onbewuste oordelen die ons gedrag bepalen zonder dat we daar erg in hebben. De impliciete-oordelen-test maakt duidelijk dat ons gedrag vaak niet overeenstemt met wat we over onszelf beweren. Het probleem is dat impliciete oordelen onbewust zijn en je dus niet in de gaten hebt dat je jezelf niet zo goed kent als je jezelf dacht te kennen 1
- Zelfregulatie is actief vanuit eerste-persoonsperspectief bepalen hoe je moet handelen en met welke redenen. Dat sluit aan bij Puetts opvatting over het actief doorbreken van gedragspatronen. Je beseft immers dat je vastzit in bepaalde gewoontes en je kunt vervolgens actief vanuit eerste-persoonsperspectief bepalen dat je een andere rol wilt aannemen. Bovendien beschouw je jezelf daarbij vanuit derde-persoonsperspectief als iemand wiens overtuigingen en gedragingen soms met elkaar in overeenstemming zijn, maar soms ook niet. Je speelt volgens Puett nu eenmaal vaak tegenstrijdige rollen 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

19 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg welke overeenkomst er is tussen de ethiek van Confucius en die van Aristoteles: handelen afgestemd op de omstandigheden 1
- een uitleg met deze overeenkomst op welke manier je een vriendin in nood kunt helpen: het juiste midden zien te vinden dat verandert met / afhankelijk is van omstandigheden 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens de ethiek van Confucius en Aristoteles kunnen we geen vaste regel volgen die bepaalt wat je moet doen in elke situatie. Ethisch handelen betekent op verschillende manieren praktisch handelen door telkens opnieuw af te stemmen op de veranderende omstandigheden 1
- Volgens de deugdethiek zou je je vriendin in nood kunnen helpen door het juiste midden te vinden in je praktische handelingen. Je moet bepalen tussen welke uitersten je houding van waaruit je helpt moet zitten. Als je vriendin in de stad wordt lastig gevallen door een groep vervelende medescholieren, dan moet je gedrag bijvoorbeeld het optimale midden tussen lafheid en overmoed zijn. Maar of je het juiste midden treft in de vorm van moed, is afhankelijk van de omstandigheden, hoe je die aanvoelt en de inschattingen die je maakt van wat het probleem eigenlijk is. Net doen alsof je niets ziet, lijkt laf te zijn, maar er zomaar op afstormen en de belagers aanvallen kan roekeloos zijn, afhankelijk van wat precies de situatie is 1